

Neither the European Union Agency for Asylum (EUAA) nor any person acting on behalf of the EUAA is responsible for the use that might be made of the information contained within this publication.

Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2022

PDF ISBN 978-92-9487-092-6 doi:10.2847/53269 BZ-01-22-107-NO-N

© Det europeiske støttekontoret på asylfeltet, 2022

Omslagsillustrasjon, Irina_Strelnikova, © iStock, 2021

Gjengivelse er tillatt med kildeangivelse. Søknad om tillatelse til bruk eller gjengivelse av foto eller annet materiale som ikke er omfattet av EUAAs opphavsrett, må rettes direkte til rettighetshaverne.

Innledning til dette verktøyet

Informasjonen i dette verktøyet er på ingen måte uttømmende, men verktøyet inneholder veiledning og praktiske tips om informasjonstemaer som er relevante før avreise ⁽¹⁾. Målet er å gi medlemsstatene i Den europeiske union og assosierte stater støtte i deres operative gjenbosettingsarbeid.

Hva er formålet med dette verktøyet?

Målet med dette verktøyet er å gi tjenestemenn med ansvar for gjenbosetting og kursledere som holder orienteringer for flyktingene før avreise, oversikt over temaer som gir konsekvent og korrekt informasjon om livet i gjenbosettingslandet. Hensikten er å hjelpe flyktingene til å a) utvikle den kunnskapen og de ferdighetene og holdningene som trengs for å tilpasse seg livet i det nye landet, b) ta opp spørsmål og bekymringer, c) utvikle realistiske forventninger før ankomsten og d) treffe en velinformert beslutning om gjenbosetting. Dette verktøyet fokuserer på informasjon før avreise ⁽²⁾, som altså gis før flyktingene reiser, men det kan også være aktuelt å gi denne informasjonen etter ankomst i gjenbosettingslandet.

Hvorfor ble det laget?

Land som ønsker å utvikle eller styrke sine orienteringer for flyktingene før avreise, kan bruke dette verktøyet som en veiledning for å planlegge programmenes omfang og innhold. Kurslederne kan velge hvilke temaer og undertemaer som er mest relevante for deres spesifikke orienteringer, men de må ta hensyn til særtrekk ved målgruppen og når programmet

gjennomføres (før eller etter ankomst). Faktorer som må tas i betraktning, er blant annet om flyktingene er lese- og skrivekyndige eller ikke, om de er fra by eller land, har ulik religiøs/kulturell bakgrunn, og i hvilken grad de har vært eksponert for multikulturelle samfunn.

Hva inneholder dette verktøyet?

Dette dokumentet inneholder forslag til temaer som kan utgjøre en standardorientering til voksne ⁽³⁾ over **tre hele dager**. Det kan tilpasses programmer av ulik varighet. Verktøyet kan også tilpasses slik at det omfatter spesifikk informasjon på lokalt plan eller på noen annen måte omhandler særtrekk ved området der flyktingene skal bo. Innholdet presenteres i bolker som er videre delt inn i temaer som enkelt kan tilpasses det enkelte program.

Der det er mulig, er undertemaer eller tilleggsmomenter i tema presisert. Bolk 12 handler om sosiale og personlige ferdigheter, og denne bolken kan gjennomføres enten i begynnelsen eller slutten av programmet (hvis den ikke deles opp og bakes inn i andre bolker). For hver bolke er det satt opp en liste med forslag til aktiviteter, spill og øvelser. Disse er basert på metodikk der flyktingene oppmuntres til

⁽¹⁾ Dette verktøyet ble opprinnelig utviklet innenfor rammen av gjenbosettingsprosjektet EU-FRANK (Facilitating Resettlement and Refugee Admission through New Knowledge). Prosjektet ble finansiert av Det europeiske asyl-, migrasjons- og integrasjonsfondet, som ble ledet av det svenske Migrationsverket. Som en del av overføringsprosessen fra EU-FRANK har EUAA kvalitetssikret de operative gjenbosettingsverktøyene som er utviklet i dette prosjektet.

⁽²⁾ UNHCR Resettlement Handbook, tilgjengelig på: <https://www.unhcr.org/46f7c0ee2.pdf>

⁽³⁾ Noen gjenbosettingsland tilbyr målrettede orienteringer for bestemte kategorier flyktinger, for eksempel barn, tenåringer, lesbiske, homofile, bifile, transpersoner og interkjønn (LHBTIQ+) og kvinner.

å delta. Verktøyet ledsages av konsise metodologiske retningslinjer.

Hvem er dette verktøyet beregnet på?

Dette verktøyet er ment for tjenestemenn med ansvar for gjenbosetting/kursledere som skal utforme og/eller gjennomføre orienteringer før avreise.

Hvilke andre verktøy og kilder kan brukes i tillegg?

For å gjøre det lett å slå opp, presenterer dette verktøyet temaer og undertemaer på en praktisk, enkel måte. Dermed finner du overskrifter og definisjoner bare for det viktigste innholdet. De fleste temaer og undertemaer er faktisk ment å bli delt opp i flere komponenter. Du finner mer inspirasjon om bestemte temaer og innhold i referansene på slutten av dette dokumentet. Forslagene til aktiviteter er i all hovedsak intuitive, men det er enkelt å finne praktiske eksempler og støttemateriale på internett gjennom et nøkkelordsøk med en hvilken som helst nettleser.

Oversikt over informasjonstemaer som er relevante før avreise

Bolk	Tema	Undertema	Forslag til aktiviteter
Bolk 1. Innledning	Hovedtrekkene i en orientering før avreise		<ul style="list-style-type: none"> Bli kjent med hverandre (f.eks. ved hjelp av spørsmål som fremmer deltakelse og aktivitet, som «Finn noen som ...») Presentasjon av aktiviteten/spillet
	eller Hovedtrekkene i en orientering etter ankomst		
	Utvikle regler for gruppen i samråd med deltakerne		
Bolk 2. Forberede reisen	Presentasjon av trinnene i gjenbosettingsprogrammet	<ul style="list-style-type: none"> Gjenbosettingsorganets/-kontorets rolle, særlig ved orientering etter ankomst 	<ul style="list-style-type: none"> Idédugnad: Hva vet du om [navnet på gjenbosettingslandet]? Hva ønsker du å vite? Hva har du lært? Hvilke forventninger har du? Hvorfor mener du [navnet på gjenbosettingslandet] er det rette landet for deg? Diskusjon rundt hvordan du kom til dette punktet i gjenbosettingsprosessen Øvelsen «Hvem er jeg?»
	Dokumenter som kreves ved reiser til [navnet på gjenbosettingslandet]	<ul style="list-style-type: none"> Visum Reisedokumenter 	
	Helseundersøkelse		
	Utreiseformaliteter/sikkerhetsklaring		
	Kulturorientering: Hvorfor gjør vi det?		
Bolk 3. Reisen til [navnet på gjenbosettingslandet]	På flyplassen	<ul style="list-style-type: none"> Bagasje Ombordstigningskort 	<ul style="list-style-type: none"> Pakking (med realistiske øvelser) Rollespill om flyplassprosedyrer/ombordstigning/selve flyreisen
	På flyreisen	<ul style="list-style-type: none"> På flyet: Hva man gjør og ikke gjør Sikkerhetsregler 	

Bolk 4. Ankomst- og mot- takstje- nester		Mottak og legitimering		<ul style="list-style-type: none">• Orientering om ulike former for innkvartering (video hvis tilgjengelig)
		Innkvartering og transport til endelig bestemmelsessted		
		Langsiktig innkvartering: leie av bolig	<ul style="list-style-type: none">• Generelt om å leie bolig• Utleiers ansvar• Leietakers ansvar• Kommunale boliger	
Bolk 5. Generell oversikt over gjenb- osettings- landet		Geografi og klima Språk og kultur Gjenbosettings- landets historie Politisk struktur Offentlige institusjoner og tjenester Transport	Normer og vaner Sosialt mangfold Livet i en by eller bygd	<ul style="list-style-type: none">• Kurslederen spør deltakerne om hva de vet om gjenbosettingslandet• Deltakerne finner gjenbosettingslandet (og hjemlandet) på kartet• Deltakerne (i grupper) presenterer hovedpunktene om sitt hjemland• Kurslederen presenterer gjenbosettingslandet (med bilder og videoer hvis mulig)

**Bolk 6.
Lover,
rettigheter
og plikter i
gjenboset-
tingslandet**

Generelle rettigheter og plikter	<ul style="list-style-type: none"> • Grunnloven • Lover og regler • Rettigheter og plikter • Menneskerettigheter (herunder religionsfrihet) • Myndighetenes rolle og opptreden 	<ul style="list-style-type: none"> • Quiz: Tillatt eller ikke? Sammenligne oppholdslandet med gjenbosettingslandet
Eksempler på ting som er regulert ved lov	<ul style="list-style-type: none"> • Barns rettigheter • Kvinners rettigheter • Integreringsloven • Trafikkregler • Dyrs rettigheter • Flyktningers rettigheter og plikter 	
Personlige dokumenter	<ul style="list-style-type: none"> • Oppholdstillatelse • Identitetskort • Reisedokument • Førerkort • Dokumenter og utstedende myndighet 	
Trygdeordning	<ul style="list-style-type: none"> • Oversikt over gjenbosettingslandets trygdesystem • Grunnleggende krav for tredjelandetsborgeres adgang til trygdesystemet 	
Ekteskap og familiegjenforening	<ul style="list-style-type: none"> • Ekteskap • Familiegjenforening 	

Bolk 7. Helse- og omsorgstjenester		Helsevesenet i [navnet på gjenbosettingslandet]	<ul style="list-style-type: none"> Person-/trygdenummer/helsekort 	<ul style="list-style-type: none"> Quiz: sant eller usant? eller Diskusjon: Hva ville du ha gjort hvis ...?
		Fastleger og legespesialister	<ul style="list-style-type: none"> Person-/trygdenummer/helsekort 	
		Helsetjenester for nyfødte		
		Legevakt	<ul style="list-style-type: none"> Tips om du har behov for helsetjenester 	
		Forebyggende helsearbeid	<ul style="list-style-type: none"> Vaksiner 	
		Trygdesystemet	<ul style="list-style-type: none"> Informasjon om adgang til trygdesystemet 	
		Ytterligere informasjon om og krav knyttet til medisinske akutsituasjoner i gjenbosettingslandet.	<ul style="list-style-type: none"> Informasjon om aktuelle helsemessige hensyn, for eksempel covid-19 	
Bolk 8. Utdanning		Generelle trekk ved utdanningssystemet i [navnet på gjenbosettingslandet] Voksenopplæring Viktigheten av utdanning Nærmere om utdanningssystemet Foreldrenes rolle i barns skolegang	<ul style="list-style-type: none"> Godkjenning av utdanning Seksualundervisning Fysisk avstraffelse 	<ul style="list-style-type: none"> Illustrer skolesystemet med en tegning eller Gruppediskusjon

Bolk 9. Arbeid	▶	<p>Fordelene ved å være i arbeid Hvordan finne arbeid Jobsøking Stillingsannonser Hvordan skjer ansettelser? Tips til et godt intervju Tips til gode arbeidsrelasjoner Avslutning av arbeidsforholdet Viktigheten av opplæring og videreutdanning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Frivillig arbeid 	<ul style="list-style-type: none"> • Diskusjon: «Forventninger til arbeid og hindringer for arbeid» • «Typiske intervju spørsmål» – diskusjon om gode/dårlige svar • Egenvurdering • Idédugnad: Hva er en CV og hva består den av?
---------------------------	---	--	--	--

Bolk 10. Økonomistyring	▶	Valuta		<ul style="list-style-type: none"> • Identifisere valutaen i gjenbosettingslandet • Styring av penger / sette opp et budsjett – lage et realistisk månedsbudsjett • Liste over mulige effekter av reklame
		Betalingsmåter og banksystemet	<ul style="list-style-type: none"> • Håndtering av penger • Bankkontoer • Betale regninger • Betale med kort 	
		Forbrukersamfunnet	<ul style="list-style-type: none"> • Økonomi, budsjettering og prioritering • Økonomisk støtte 	

Bolk 11. Kulturell tilpasning		Kultursjokk	<ul style="list-style-type: none">• Tilpasningsfaser (aktivitet)• Symptomer på kultursjokk (aktivitet)• Tilpasning sett gjennom U-kurven• Balansering av kulturer og verdier• Kommunisere med ulike befolkningsgrupper• Endringer i familien	<ul style="list-style-type: none">• Hva som kan vinnes, og hva som kan tapes• Gruppediskusjon om forventede problemer• Dårlig håndskrift• Fasene i et kultursjokk• Brev til en venn• Står du i fare (for å få kultursjokk)?• Øvelser for å forklare de ulike integrasjonsnivåene• Familiens rolle• Kulturelle verdier: Ja-/nei-øvelse• Følelsetermometer (f.eks. flyskrekk)
		Å bo i samfunnet i [navnet på gjenbosettingslandet]	<ul style="list-style-type: none">• Navn• Hilsing, berøring, avstand og kroppsspråk• Samtaler• Hvordan man kler seg• Familiestruktur• Besøk og sosialisering• Mat og måltider• Kildesortering• Bruk av toalett• Kjæledyr	
Bolk 12. Personlige og sosiale ferdigheter		Identifisere og utvikle personlige og sosiale ferdigheter	Effektiv kommunikasjon Anerkjenne/forstå andres synspunkter Aktiv lytting Sosial problemløsning Evne til å omgås andre Evne til å motstå gruppepress Konflikthåndtering Språkferdigheter	Kvalitetskort eller kompetansekort eller Skriftlig rose en annen deltakers ferdigheter og sette opp en liste over komplimenter fra andre deltakere Liten gruppediskusjon: Be deltakerne diskutere vanskelige situasjoner – reelle eller hypotetiske – og måter å komme til en løsning på, ved hjelp av personlige og sosiale ferdigheter

Merknad om metodikk for utvikling og gjennomføring av orienteringer for flyktninger før avreise (erfaringer og forslag fra EU-FRANKs partnerland og referansegruppe)

Deltakerne på orienteringene kan ha svært ulik bakgrunn og svært ulike personlige historier, og de kan ha ulik kunnskap om de ulike sidene av gjenbosetting. Det bør derfor fokuseres på å skreddersy orienteringene etter deltakernes behov.

Kurslederne utfordres til å trekke paralleller og finne forbindelser mellom deltakernes opplevelser og eksisterende kunnskap og informasjonen som gis. Orienteringen bør derfor være kandidatsentrert, interaktiv og erfaringsbasert. Dette kan gjøres ved å ta med ulike læringsstiler som forklart under, og ved å ta med materiell i form av bilder, videoer, spill, kart, flagg osv. og bruke ulike metoder for informasjonsformidling (muntlig informasjon, skriftlig informasjon og audiovisuell informasjon). Kurslederen bør skape trygge rammer der alle deltakere kan være med og føle seg komfortabel med å dele opplevelser og kunnskap, stille spørsmål og gi uttrykk for hva de mener. Dette kan gjøres ved hele tiden å gi dem mulighet til å dele opplevelser og kunnskap og stille spørsmål slik at det skapes de meddelsomme deltakerne ikke får mer oppmerksomhet enn de mindre meddelsomme.

Svært interaktive metoder er avgjørende. Dette kan omfatte rollespill, diskusjoner i små og store grupper, idédugnader og lignende aktiviteter der deltakerne får mulighet til å dele sine tanker og bekymringer rundt gjenbosetting. Dette gjør ikke bare orienteringen mer relevant, men bidrar også til at det nye materialet huskes bedre. Ved å integrere de fire læringsstilene i Kolbs læringssirkel⁽⁴⁾ muliggjøres en deltakerfokusert tilnærming som er både interaktiv og erfaringsbasert. Disse fire læringsstilene er:

- **Erfaring (learning by doing):** handling, prøving, simulering og oppleving. Dette krever aktiv deltakelse og direkte involvering av deltakerne, noe som alltid er den beste måten å lære på. For eksempel rollespill (å late som), skape noe konkret eller at deltakerne intervjuer hverandre.
- **Reflekterende observasjon:** observasjon, idédugnad, visualisering (som å se på video, se på rollespill, lese en artikkel eller se på bilder), og/eller å forestille seg noe med utgangspunkt i tidligere erfaringer. Kurslederen stiller spørsmål for å stimulere til refleksjon over erfaringen – det er viktig at kandidatene beholder fokus på å beskrive det som skjer, at man unngår dømming og at man gir alle mulighet til å gjøre observasjoner. Refleksjon er viktig for å bedre evnen til å akseptere ulike synspunkter, få en bredere forståelse og åpne for nye tilnærminger og løsninger.
- **Abstrakt konseptualisering (tenkning):** konkludering, læring fra diskusjoner, undersøkning, utvikling av meninger og analyse av fakta, tall, historie og annen bakgrunnsinformasjon. Deltakerne vil bli bedt om å assosiere og se aktivitetene fra en mer overordnet synsvinkel. Spørsmålene kan for eksempel være: Hvorfor gjør vi denne øvelsen? Hva har vi lært? Hva betyr denne erfaringen for deg? Generalisering er en måte å gjøre nyttige konsepter enklere, lettere å huske og anvendelige for ulike situasjoner.
- **Anvendelse:** prøving av det man har lært, demonstrering og tester/quiz-er for å kontrollere fakta. Deltakerne oppmuntres til å knytte erfaringene de nettopp har fått, og til å reflektere over hvordan disse erfaringene kan brukes i det virkelige liv. Spørsmålene kan for eksempel være: Hvordan kan du anvende det du har lært i det virkelige liv? Hvordan vil dette være nyttig og bidra til en positiv tilnærming til gjenbosettingslandet?

⁽⁴⁾ Simply Psychology, «Kolb's Learning Styles and Experiential Learning Cycle», oppdatert 2017. <https://www.simplypsychology.org/learning-kolb.html>

ISBN 978-92-9487-092-6

